Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lösnummerpris: 15 öre

TIDEVARVET

N:r 19. 9 maj

N:r 19. 3 årg. 1925.

Tidevarvet N:r 19

Representanter för Frisinnade kvinnors riksförbund och Svenska kvinnors merborgarförbund överlämnade den 7 dennes en skrivelse till regeringen med anledning av den pågående omarbetningen av lösdrivarlagen.

*

Se artikeln: *Prostitutionsproblemet i ny belysning.*

*

Elisabeth Tamm ägnar *F. V. Thorssons minne* en hyllning.

*

Första maj har föranlett till en granskning under dagarna efter.

*

Svart på vitt tar bl. a. upp den för mordförsök mot sin son häktade fru Johanssons fall.

*

Ingenjör Fredholm har lämnat oss en artikel om Det elektrifierade hushållet, som innehåller även en förebråelse för konservatism mot elektricitetsverken.

*

Porträtt av en finsk dam, fru Nadine Topelius, utfört av *E. H.*

*

Ellen Michelsen skriver en hänförd artikel över Romain Rollands senaste romancykel.

*

Devinez har i anslutning därtill skrivit om En förtrollad själ.

*

Den socialmedicinska artikeln för veckan är författad av doktor Ada Nilsson. Hon uppställer frågan: Kunna vi slippa dem? De reumatiska sjukdomarna nämligen.

*

Veckans novell heter *"Arbetsfolk"*.

*

Vi ha flera inlägg i diskussionen om Konfirmationen, som måste stå över till nästa nummer. För dagen anföra vi de av doktor *Natanael Beskow* i Djursholms Tidning riktat till sina konfirmander och deras närmaste.

*

I nästa nummer av Tidevarvet kommer medlemmen av Danmarks landsting, fru *Marie Hjelmer,* att utveckla sin syn på avrustningsproblemet, och lägga fram de linjer som äro bestämmande för det radikala parti hon tillhör.

Prostitutionsproblemet i ny belysning

Frisinnade kvinnors Riksförbund och Svenska kvinnors Medborgarförbund vända sig till K. M:t.

Kvinnliga lösdrivare kallas som bekant de kvinnor, som en stor del av sitt liv sitta fast, med andra ord, de prostituerade kvinnor, som falla under lösdrivarlagen och bortdömas till tvångsarbete i Landskrona. Nu äro dessa kvinnor åter föremål för uppmärksamhet av myndigheter, för statistisk bearbetning och lagstiftningsarbete. De äro de mest irrationella av de kontingenter, för vilka lagar skrivas i ett samhälle. Reglementeringen är upphävd. Byråskrivningen med den regelbundna undersökningen och sjukvården av den inskrivna kåren är ett minne blott. Numera dömas dessa kvinnor till tvångsarbete icke för brott mot reglementeringens föreskrifter, vilket icke i längden kunde försvaras utan för själva det faktum, att de äro helyrkesprostituerade, vilket förr i och för sig icke var straffbart. Men därför att den påfallande inkonsekvensen i behandlingen är upphävd, verkar straffet inte mera förbättrande. Visar statistiken från Landskrona tvångsarbetsanstalt något bättre resultat än den forna från Norrköping, så är det emedan behandlingen humaniserats. Uppmuntrande är den i varje fall inte. Faktum är, att de flesta efter att ha fått sjukvård och vilat ut på Landskrona, när strafftiden är slut återvända till sin vanliga sysselsättning.

Vad som gjort prostitutionsproblemet aktuellt igen är, att lösdrivarlagen skall göras om i alla sina delar. Fattigvårdslagstiftningskommittén har utarbetat ett förslag till ny lösdrivarlag, enligt vilket de prostituerade fortfarande skulle falla inom den samma.

Ingen särlagstiftning rörande myndiga kvinnors sexuella vandel.

Bort med lösdrivarlagen och sedlighetspolisen.

Övervakning upp till myndig ålder genom barnavårdsnämnd.

Omhändertagande av psykiskt defekt ungdom.

Upprättande av kvinnohärbärgen.

Statsunderstöd av enskild räddningsverksamhet.

Upplysning i det sexuella livets biologi, hygien och etik.

Man hade väntat en regeringsproposition på detta lagförslag vid årets riksdag. Den kom inte, och därav sluter man, att socialstyrelsen, som håller på med lagens utarbetande, icke kommer att grunda den på fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag. Detta i sin tur gör, att alla intresserade finna tiden inne, att just nu framlägga vad de önska av en blivande lagstiftning.

Frisinnade Kvinnors Riksförbunds centralstyrelse tillsatte vid sitt senaste möte en kommitté för att fixera de riktlinjer föreningen ville ange s n sina. Den består av fröken Ker n Hesselgren, doktor Ada Nilsson, doktor Alma Sundqvist och advokat Eva Andén. Tidevarvet har satts i tillfälle att ta del av den skrivelse, som verkställande utskottet på kommitténs förslag inlämnat till K. M:t.

Skrivelsens resonnemang vilar på den grunduppfattningen, att man icke kan få något grepp på prostitutionsproblemet, om man ser det uteslutande eller huvudsakligen som frågan, hur man skall kunna återföra de kvinnor, som helt eller delvis leva på prostitutionen till ett ordnat och nyttigt arbetsliv . Problemet är icke bara problemet om vad man skall göra av de individer, som för tillfället representera den kvinnliga parten i denna samhällsföreteelse.

"Man kan ej vänta", heter det i skrivelsen, "att komma själva prostitutionsföreteelsen till livs utan att en ändring kommer till stånd av den både hos män och kvinnor rådande uppfattningen om det sexuella livet och det därmed förbundna personliga ansvaret." Det vill på enklare tidningssvenska säga: kvinnorna i gemen måste sluta upp att tolerera prostitutionen, och männen att anse den som ett absolut nödvändigt tillbehör, en oundviklig regulator av det sexuella livet.

Skrivelsen har, synes det oss, här fattat den riktiga ståndpunkten. Det är icke så, att förefintligheten av en kår av prostituerade är den primära orsaken till detta samhällsonda. Det som bestämmer tillgången på kvinnor, som låta sig köpas och brukas, är som i all handel efterfrågan. Även om ett så utomordentligt effektivt system kunde uppfinnas med serier av åtgärder från de av mildare och mera platsanskaffande karaktär till tvångsåtgärder, så att slutligen alla kvinnor, som ertappats med att idka prostitution, kunde bringas med godo eller ondo att överge sitt yrke, så skulle detta endast betyda en snabbare omsättning, en hastigare nyrekrytering än den nuvarande.

(Forts. å sid. 6.)

Även Thorsson har gått hädan

Även Thorsson har gått hädan. Liksom han stod Branting nära i livet, följde han honom i graven, deras tid var väl ute. Ett nytt skede får visa, hur det mäktat att utveckla deras arv för kommande släkten.

Thorsson var en föregångsman, en av dem vars liv var ett jättearbete.

Han har kämpat sig fram till en ställning, som hör till de allra mest krävande. Han gjorde det under svåra förhållanden utan hjälp av andra.

Han har gjort det i kraft av sin personlighet, han har gått den enda och äkta vägen.

Thorssons verksamhet ligger inom politikens område, där hans duglighet och framstående egenskaper gjorde sig gällande. Men bakom finans- eller riksdagsmannen mötte man människan.

Den vänliga glimten i ögat och det redliga uppträdandet var betecknande för honom, vare sig han stod inför den enskilde eller hela folket.

En gång när det i andra kammaren på ett småaktigt sätt gjordes ett försök att komma åt regeringen genom att påvisa en viss skiljaktighet i uppfattningen hos de två herrar, som varit jordbruksministrar under det socialdemokratiska styret, svarade Thorsson i sak klart och bevisande, som han alltid gjorde. Vem som hade rätt, den förre eller nuvarande jordbruksministern, så slutade han: "det överlämnar jag till vår Herre", och andra kammaren följde Thorsson.

Thorsson kommer ej att synas mer vare sig på statsrådsplatsen eller riksdagsbänken, men den som sett honom där skall icke glömma honom.

Fast hans livsgärning nu hör till det förgångna, kommer den alltid höra till det som *är.*

Elisabeth Tamm.

En förtrollad själ

Om jag tänker på Romain Rolland, som får en så hänförd hyllning i dagens nummer av Tidevarvet för sin nya romancykel, så är det, måste jag bekänna oftast för ett rent personligt minnes skull. Ändå ha Jean Christophe, Clerambault och den nu begynta serien L'âme enchantée, givit mig bland de starkaste intryck jag fått av litteraturen. Och ändå är det enstaka av Romain Rollands utalanden från krigsåren som hade den bärkraft och lyskraft, att de hjälpte många fredsvänner över hela världen att behålla sin tro. Och ändå är det somliga av hans ord från denna tid, som träffat mig rent personligt.

Romain Rolland har många vänner och många fiender. Vart man kommer, träffar man dem, som känna honom personligen och tala antingen beundrande, ringaktande eller välvilligt överseende om honom. Men jag har mitt personliga minne icke genom någon av dessa som talat om honom. Inte genom något personligt sammanträffande heller. Blott genom den tysta reflexen av hans person hos en medarbeterska, som stod honom nära.

Det hela kom sig av, att jag lovat en vän att söka skaffa en namnteckning av Romain Rolland. Min vän kunde inte fatta annat, än att jag när jag reste till Frankrike, måste jag träffa Romain Rolland, som bor i Schweiz. När jag fått några allvarliga påminnelser om detta uppdrag, så beslöt jag, att åtminstone försöka få överta en namnteckning av Rolland, även om jag inte kunde skaffa något, som var direkt skrivet för min energiske väns autografsamling. Och så begav jag mig till en dam, om vilken jag visste, att hon sammanträffat med Rolland under krigsåren i Schweiz och deltagit i det barmhärtighetsverk som Rolland då utförde.

Jag förklarade min nöd och mitt ärende.

Hon betänkte sig litet, gick så fram till en sekretär, tog fram en nyckel och låste upp en låda. Ur den tog hon ut en packe brev.

— Jag skall se efter, om här är något som jag kan ge er, sade hon. Så började hon ordentligt gå igenom packen och tog och vände på varje brevlapp, varje brevkort. Om en liten stund tycktes hon ha glömt mig och glömt anledningen till att hon tagit fram Rollands brev. Hennes trötta, av hårt arbete och sorger medfarna ansikte förvandlades och lyste upp i ett milt, ömt, lyckligt leende. Med nyckeln till lådan, där hon förvarade hans brev, hade hon låst upp det lås, bakom vilket hon förvarade sina minnen av Romain Rolland. Hon hade oförtänkt fått en stund samman med honom mitt under vardagens slit. Medan jag satt och betraktade henne, som var så långt borta, eller så djupt inne, att det icke bekom henne något, fick jag på mig överförd detta intryck av vem Romain Rolland är, som sedan varit det bestämmande, och som alltid vilar över mig, då jag läser något av vad han skrivit.

Blott två gånger kan jag minnas att jag sett ett sådant uttryck av gränslös kärlek i ett mänskligt anlete. Den ena gången såg jag det hos en moder, när hennes små barn kommo in till henne på morgonen av faderns begravningsdag. Den andra gången uppfångade jag det hos den ene av två vänner som voro ovänner. Den ene var sjuk, och den andre satt vid sängen och talade bittert och skadeglatt om att den sjuke hade sitt eget oförstånd att tacka för sin sjukdom. Då den sjuke i trots och vrede vände bort stit huvud, böjde sig den andre över detta huvud och betraktade det med samma uttryck av outsäglig kärlek och förbarmande.

När Romain Rollands väninna kommit till slutet av brevpacken, höll hon ett vykort, som hon lagt avsides, i sin hand och betraktade det länge, medan hon överlade med sig själv, om hon skulle skiljas från det för att tillmötesgå min begäran.

Jag var nästan rädd, att hon skulle ge mig det, men jag hade oroat mig i onödan.

— Jag är mycket ledsen, sade hon, men jag har tyvärr inte en enda namnteckning av Romain Rolland att ge er. *Devinez.*

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 117 butiker gäller principen: *högsta kvalité till lägsta pris.*

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 11—12.
Telefon Norr 48 42.
Ellen Hagen.
Telefon Norr 282 42.

EXPEDITION.
Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:75, månad kr. 0:50.
Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
per millimeter
Textsida eller särskilt begärd plats ..... 22 öre
Efter text ..... 20 „

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1925.

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, *Stockholm.*
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Infört genom
Stockholms Läkarförening
D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets- Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60 - STOCKHOLM

Alma Axelssons Förlossningshem,
Linnég. 19, Tel. 778 24, mottager inack., äv. för längre tid. Tryggt och ogen. Välrek.

Dam, som önskar ogenerad vistelse, erbjudes god och billig inackordering hos
Barnmorskan fru Ida Persson,
Ö. Förstadsg. 19 a, MALMÖ, tel. 4148.

Missprydande hårväxt,
vårtor, födelsemärken borttagas med
Elektrolysbehandling.
Fru Hilma Hjertstrand.
Österportsg. 6 b. MALMÖ. Tel. 5693.
Spårv.-hållplats: Drottningtorget.

Vilohemmet Borgen,
LINDINGÖ—BREVIK.
Vackert beläget med utsikt över stora segelleden och omgivet av barrskog. Mottager konvalescenter efter sjukhusvistelse samt gäster, som önska verklig vila. Erkänt gott bord.
Prima ref. Tel. Brevik 190, fru *Zander.* Förfrågn. besv. även av frök. Dahlén, Drottninggatan 102, Stockholm. Tel. 4619.

FYSIKALISKA KURANSTALTEN
BIRGER JARLSGATAN 41 A. Tel. 89 38
Alla slags bad och moderna behandlingar.
Massage av examinerade gymnaster.
Behandling med slam från kurorten Pistany mot gikt, ischias och reumatism efter läkares ordination.

Rylander & Olsson
Bok-, Tidnings- & Accidenstryckeri
Levererar
förstklassiga arbeten såsom
BÖCKER, TIDNINGAR
och AFFÄRSTRYCK
till billigaste priser och på kortaste tid.
STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7606

Första maj

"Vintern rasat ut bland våra fjällar..." Den sedvanliga firningen av 1 maj har ägt rum, hyllningsfesten för våren och livet.

Men den s. k. verkligheten kommer alltid med sin prosa. Och icke heller denna 1 maj utgjorde något undantag härifrån.

På Skansen talades om hemland och grannland och självkännedom. Det kallades för medborgarfest. En annan medborgarfest, ehuru den istället kallades demonstration, hölls av socialdemokraterna. Det har i den borgerliga pressen undrats över, varför denna demonstration alltjämt skulle ske, man hade ju ernått allt. Det är dock förvånansvärt, ty det finns väl ingen, man må kalla sig borgerlig eller icke borgerlig, som ej önskade, att samhället vore annorlunda. Frågan är bara, huruvida det hjälper att demonstrera. Men det må vara den förhoppningsfulles ensak.

Det mest påfallande vid årets 1:maj demonstration, det var, att där saknades *en,* som var huvudet högre än allt folket, oberoende av klass- och partisynpunkter — Hjalmar Branting. Hans minne hyllades också, både vid färden förbi den plats, där hans stoft jordats och i de tal ,som höllos. Detta var det huvudsakliga. Ty borta är Branting, och hans plats fyller ingen.

Och för övrigt — vad hände? Där talade statsråden Hansson och Möller och redaktör Engberg. Vad de sade! Det var en hel del, man måste tala åtskilligt när man talar en första maj.

Det talades om liberalismen. Erkännande ord. Att "demokratien får inte bli blott en skimrande fasad", och att liberalismen utfört ett betydelsefullt vägröjningsarbete, men stannat på halva vägen. Den var med, när det gällde politiska rättigheter, men ej i fråga om ekonomiska. Ett påstående som inte är lätt att jäva. Det ligger sanning däri. Dock är det icke alldeles riktigt. Detta är inte liberalismens fel, utan deras som förklarat sig vara dess anhängare. Det är väl de, som stannat på halva vägen, ej liberalismens idé.

Men först och sist talades det om försvarsfrågan. Samtidigt som — det var icke i Stockholm — det ägnades en erinran åt den man vars stämma ej mer kan ljuda, sades det, att han skulle varit med om det föreliggande majoritetsförslaget i försvarsfrågan. Det kan tryggt sägas, ty Brantings stämma kan ej ljuda mer. Men om den kunnat det, hade kanske mycket varit annorlunda.

Nu måste emellertid kompromissen i försvarsfrågan försvaras, det var givet. På alla dem, som med förfäran sett försäkringsväsendet i alla skepnader växa oss över huvudet, var det likväl föga glädjande att höra, att de medel, som sparades på försvaret — eller låt oss säga militärväsendet — skulle användas till all slags försäkring. Mera tilltalande var, att de skulle tillfalla sociala reformkrav. — Man försökte i alla fall efter bästa förmåga trösta sig med, att kostnaderna för militära ändamål ändå bringats i nedgående. Och det är ju sant.

Låt oss icke jämföra försvarsutskottets majoritetsförslag med talen 1 maj. Det vore både obarmhärtigt och nedslående. Ty det är *en* sak att tala till folkmassorna en festdag, *en annan* att driva igenom sina åsikter. Eller falla!

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51.
STOCKHOLM
OBS! Sorgartiklar

Svart på vitt

Till den av Svenska Kvinnors Centralförbund för fysisk kultur anordnade ledarekursen i idrott och lek på Lundsberg ha 64 sökande anmält sig. Omkring ett 40-tal kunna mottagas. Gymn. Centralinstitutets direktör har tillstyrkt statsanslag till kursen.

Centralförbundet har planerat sommarvandringar för 11 grupper arbetersko. 9 av dessa ha av Sv. Turistföreningen fått 600 kr. i understöd.

*

Karolina Widerströms porträtt, utfört i olja av fru Hanna Pauli, överlämnades d. 5 maj av hennes kvinnliga kolleger som gåva till Svenska Läkaresällskapet. Det vällyckade porträttet framställer vår första kvinnliga läkare i en situation, som många över hela landet känna igen, nämligen som föreläsare. Sällskapets ordförande framförde sällskapets tack för gåvan. Senare överlämnades vid en festlig sammankomst till doktor Widerström en hyllnings- och tacksamhetsadress med givarinnornas namnteckning.

Den hade följande lydelse:

Dig som brutit och banat väg för oss, bringa vi vår hyllning och vårt varma tack.

Må ditt porträtt i Svenska Läkarsällskapet för kommande generationer städse erinra om vad Sveriges första kvinnliga läkare varit för oss och för skaror av andra svenska kvinnor.

*

Lagens stränghet när det gäller giftmord, har sitt ursprung från 1700-talet. Den är fullt förklarlig. Dels därför att giftmord då voro ganska omtyckta av folk med mordiska böjelser. Dels därför att giftmord i 1700-talsmening förutsätter stor förhärdelse, kallblodighet och okänslighet för offrets lidanden, och en särdeles motbjudande feghet. Brottslingen väljer denna form för att röja sitt offer ur vägen, emedan han hoppas att gå fri, rädda sitt eget usla skinn.

Giftmord är också i ett ord med ovanligt ful klang i vårt svenska språk, och att bli dömd efter giftmordsparagrafen har fortfarande svåra konsekvenser. Det är livstids straffarbete. Försök till giftmord straffas med minst fyra års straffarbete.

Också en modern uppfattning reagerar kraftigt mot giftmord. Även om man möjligtvis har annan uppfattning än lagen om hur samhället bör behandla den, som gjort sig skyldig till ett sådant, alltid anser man, att förövaren visat så samhällsskadliga böjelser, att han eller hon bör oskadliggöras. Men då giftmordsparagrafen användes på den i Stockholm häktade fru Johansson som påskdags morgonen sökte ta sitt liv och ville ta sin lille son med sig, då säger det enkla lekmannaförnuftet, att här har skett en vrängning av lagens andemening med iakttagande av dess bokstav. Lysgas är ett gift. Om en person alltså öppnar gaskranen, och lägger sig på sin säng där barnet redan sover — då är detta försök till giftmord, enligt åklagarens mening. Gossen förblev oskadd men det hjälper inte.

Nu saknar emellertid den unga moderns förtvivlade handling alla de drag, som kännetecknа giftmordet och som bestämt de stränga straffsatserna från början.

Vi veta, att hon var fattig, gift med en sjuk man, inhyst i nödbostad. Att hon svultit dagarne innan, att mannen hållit henne vaken med förebråelser under natten förut, att hon haft ett nytt häftigt uppträde, med honom på morgonen, flytt undan honom, svimmat, fått i sig ett halvt spetsglas konjak av grannar, som funnit henne, och hämtats in igen av mannen. När mannen kort därpå lämnat lägenheten vred hon upp gaskranen och lade sig på sängen bredvid sitt sovande barn.

Hur mycket av överlagt beslut kan denna förtvivlade människa ha presterat efter nattens och morgonens sinnesrörelser, yr och maktlös, försvagad av svält? Vad finnes i hela denna historia som liknar giftmord? Fru Johansson har nu i fängelset fått mat och vila och hämtat krafter. Hon säger själv, att om hon varit som hon är nu, så lugn och sansad, så hade det aldrig hänt.

Hon är ingen samhällsfarlig individ, något som också hennes föregående 24-åriga liv visar.

Men lysgas är ett gift.

Det kan ingen bestrida och det är åklagarens trumf...

*

Stormen omkring Hindenburgs val har redan lugnat sig i Tyskland och utomlands. Han får nu gå ed på författningen och därmed anser man, att hans bekanta hederlighet är en borgen för att han såsom president inte kommer att medverka till någon monarkisk statskupp. Men vad som kommer att förberedas i skuggan av hans gestalt— det vet man inte. Drottning Viktorias telegram till honom: Gott hat geholfen, ger anledning till en del funderingar. Ser man tillbaka till krigsåren och tiden strax före så finner man, att hon visat sig vara en mycket invigd dam. År 1915 måste hon före någon annan här i Sverige, även utrikesministern Wallenberg, ha vetat när det skärpta u-båtskriget skulle sättas in. De skandinaviska kvinnorna planerade en gemensam fredssöndag. Planen kom till drottningens öron. Den måste förhindras, och blev förhindrad. De mystiska antydningarna, varför fredssöndagen just då var så olämplig, blevo klarare för arrangörerna, när sedan den tyska proklamationen om u-båtskriget kom vid den tidpunkt, då den stora fredsdemonstrationen skulle ha ägt rum.

Det är rätt så underbart, att se hur Hindenburg hyllas extatiskt, bl. a. i Svenska Dagbladet, därför att han icke flydde vid revolutionen 1918, inte lämnade hären och sprang över gränsen utan skötte sitt värv alltjämt. Redan detta att han gjorde sin enkla plikt skulle göra honom värdig att bli president! Millioner soldater fyllde den utan att någon prisade dem, utan att någon visste det, mången gång. Det var bara självfallet. Bland dem voro de flesta unga med livet framför sig, och ingen tyckte annat än att det skulle så vara .Men Hindenburg framstår så strålande när han jämföres med kejsaren, kronprinsen och Ludendorff. Dessutom är man så van vid, att höga herrar äro rädda om sitt skinn. Det är väl detta som delvis förklarar den häpnad och beundran man nu uttrycker över att en tysk general gjorde sin plikt trots att den kunde ha kostat honom livet.

*

Den engelske finansministern Churchills budget föreslår en änkepension, som skulle komma omkring 70 proc. av Englands änkor till godo. Beloppet är satt till 10 shillings i veckan med tillägg för barn. En änka med två mindreåriga barn skulle få 18 shillings i veckan.

Det anmärkes att detta kan hon naturligtvis inte leva på med sina barn och är alltså ändå inte räddad åt hemmet. Å andra sidan föreslås pension även åt unga barnlösa änkor — något som strängt taget är onödigt. De få tjäna sin nödtorft själva, däri inbegripet silkesstrumporna.

Men om Churchill ger åt kvinnorna med en hand, så vill han med den andra ta ut en skatt av dem. Han beräknade nämligen att ta ut första året 4 millioner pund, sedan 7 millioner pund om året på skatt på sidenvaror . Det gäller här huvudsakligen silkesstrumporna, påstås det. Churchill har själv sagt, att han tycker, att varje kvinna som nödvändigt vill ha silkesstrumpor, gärna kan betala dem litet dyrare för att hjälpa statens finanser.

7 millioner pund i skatt för silkesstrumpor! Det är hela vår försvarsbudget.

I Sverige betala kvinnorna också skatt för sinasilkesstrumpor. Men inte bara till staten. En god silkesstrumpa kan *i Sverige* göras för kr. 1:50 paret. Den säljes i svenska bodar för 7 kronor paret. Så mycket har den fördyrats på vägen från Västergötland till Stockholm.

Internationella klubben

har, ehuru blott några månader gammal, hunnit göra sig känd och värderad. Medlemmarnas antal är redan betydligt och läsrummet livligt besökt. Där finnes också ett 90-tal svenska och utländska tidningar och tidskrifter. Klubbens söndagsmottagningar och klubbaftnar ha bjudit på ett rikt och omväxlande program. Utom sång och musik ha sålunda förekommit ett spirituellt "Causerie" av M. Alfred Mohn över en fransk författares skildring av sin mödosamma resa genom Sverige på Karl XI:s tid. D:r Har Dayal har talat om indiska tänkare och konstnärinnorna Tyra Kleen och Lisa Bianchini ha givit skildringar, den förra om sin vistelse i Bali, den senare om svenska miniatyrmålare.

Klubbens lokal, Hamngatan 8, 2 tr., har redan visat sig otillräcklig och kommer att till hösten utvidgas med flera rum. Utsikten över Kungsträdgården är fängslande och en god kopp thé kan man njuta av medan man en stund vilar sig med en tidning i hand — just i förbifarten, tycka alla resenärer i Stockholm, mellan N. K. och Strandvägen.

Klubbaftonen tisdag den 12 maj hålles föredrag av hertiginnan av Hamilton och fröken Lizzie Lind af Hageby.

Program
vid
Frisinnade Kvinnors Riksförbunds
Ordinarie
Centralstyrelsemöte
å
Riksförbundets lokal, Slussplan 9, 3 tr., Stockholm den 1 Juni 1925 (Annandag Pingst)

Kl. 10 f. m.—1 e. m.

Riksförbundets ordf., fröken Kerstin Hesselgren öppnar mötet.
Upprop och val av sekreterare.
Års- och revisionsberättelserna. Fråga om ansvarsfrihet.
Resekostnadsfördelning.
Diskussion om de av Stockholmsföreningen av F. K. insända förslagen.

Frukostrast 1—2.30 e. m.

Kl. 2.30—7 e. m.

Lösdrivarelag- och Nykterhetsutskottens redogörelser.
»Personlighetsval», diskussionsinledare: Fru Märta Tamm-Götlind.
Val av Riksförbundets ordf., vice ordf., ledamöter och suppleanter i Riksförbundets V. U. samt av revisorer och revisorssuppleanter.
Övriga ärenden.

De enligt F. K. R:s stadgar § 7 direkt anslutna medlemmar, vilka för minst två år erlagt årsavgift av 5 kr. äga rätt att deltaga i Centralstyrelsemötets förhandlingar.

Vid annonsering anlita
Gefle Posten
DAGLIG MORGONTIDNING

DUCHATELLER
enkla och dubbla. Täcken och filtar m. m. Alla slags tapetserarearbeten utföras.
Bror A. Hansson
Hörnet av Södra o. Västra Långgatan.
Malmö. Tel. 9807.

Tel. 29 27
Vasag. 8
Stockholm
Billiga Bud

SÖDERMANLANDS
ENSKILDA BANK
REGERINGSGATAN 18
Fondavdelningen
förmedlar köp- och försäljning av
Obligationer, Aktier och Banklotter

Elektrifierade hushåll

Till och med år 1919 var Sverige ohjälpligt efter andra länder med jämförliga kraftresurser på hushållselektrifieringens område. Först under år 1920 kan man notera avgjorda framsteg, vilka kunna hänföras till tre olika samverkande faktorer, som var för sig voro av avgörande betydelse.

Den då viktigaste omständigheten, vilken liksom beredde mark, väckte det första intresset och födde ett *behov*, var utan tvivel bränsleprisernas oerhörda stegring i förhållande till elektricitetsprisets. Det låg ju ganska nära till hands för de mera framsynta att åtminstone undersöka möjligheterna för en övergång från vedeldning till elektrisk drift av åtminstone den mest bränsleslukande apparaten i hushållet: spisen. Lyckligtvis kom vid samma tid, i början av år 1920, den andra viktiga faktorn att ingripa. De elektriska värmefirmorna hade forcerat fram praktiskt användbara apparattyper till priser, som då ansågos ganska acceptabla.

Kanske alldeles oberoende av dessa ovan framhållna faktorer, kanske i någon mån influerade av desamma, satte våra husmödrar genom sitt organ, Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund, igång en livlig propaganda, dels genom sin stora utställning i Liljevalchs konsthall, dels genom de omfattande jämförande provserier, som utfördes för Riksförbundet vid Fackskolan i Uppsala. Resultatet av dessa provserier publicerades i en broschyr, som gavs en mycket stor spridning, och som säkerligen i hög grad bidragit till hemelektrifieringens utveckling. Riksförbundet har sedermera genom ett flertal mindre utställningar i skilda delar av landet och även på annat sätt sökt utbreda kännedomen om elektricitetens användning i hushållets tjänst.

Som sagt, mycket har gjorts, flera faktorer ha samverkat för att föra hemelektrifieringen framåt; som resultat kan man notera att en god grund lagts, men trängt igenom har elektrifieringstanken ännu icke allmänt.

Vad är nu anledningen, och hur ställer sig hemelektrifieringen och speciellt den elektriska kokningen i praktiken? Ja, frågan är ej lätt att i korthet besvara, men jag skall försöka påvisa en del förhållanden och fakta, så som jag uppfattat dem under min verksamhet på detta område.

*

Till att börja med måste jag framhålla att den måttstock, som från början lades på detta problem, var uteslutande ekonomisk. Så länge vedpriserna voro så höga jämfört med elektricitetspriserna, att man kunde tjäna in utgiften för den elektriska utrustningen på ett enda år, så var saken ju ganska enkel. Men när bränslepriserna började sjunka, och man börjat tvivla på den direkta och påtagliga vinsten av elektrifieringen, så är det ej så underligt om många intresserade avhölle sig från den tillsynes rätt betydliga penninguppoffring, som en omläggning innebar. Det är rätt naturligt att propagandan från såväl firmorna som från husmodersföreningarna i första hand tog sikte på de ekonomiska fördelarna eftersom dessa på den tiden voro de mest i ögonen fallande. Riksförbundet var nog ganska ensamt att betona de oerhörda fördelar som husmödrarna kunna åtnjuta genom tidsbesparing och bättre hygieniska förhållanden efter genomförandet av elektrifiering. För närvarande ligger nog saken så, att den ekonomiska vinsten enbart ej är tillräckligt motiv för de flesta att övergå från ved till elektricitet. Ja, jag har fått den uppfattningen på sista tiden, att den ekonomiska faktorn alltmer träder i bakgrunden och de hygieniska och humanitära bliva mera betonade. Icke så menat dock att det kan ifrågakomma att lägga om till elektrisk drift, om denna kan förutses bliva dyrare än vedeldningen. Det är givetvis alltid ett oeftergivligt villkor att de elektriska taxorna äro sådana att en ekonomisk jämförelse mellan elektricitet och ved utfaller till den förras favör. Och så äro vi inne på den stora frågan om taxorna för elektrisk hushållsenergi.

Det har ofta sagts att man ej kan uppleta en mera konservativ grupp än de svenska husmödrarna. Det är icke sant. Det finns de som äro ännu mer konservativa: de svenska *elektricitetsverkscheferna.* (Några få *individuella undantag existera.)* När Riksförbundets utredning gjordes behandlades frågan uteslutande ur konsumentsynpunkt och resultaten kunde ju på sin höjd föranleda elektricitetsverken att undersöka om de kunde leverera ström till sådana priser att en större anslutnig kunde påräknas. Någon allvarligare undersökning av denna art har mig veterligt aldrig gjorts (av elektricitetsverken) utan det räknades, om det överhuvudtaget räknades alls, med utgång från gamla förlegade premisser, och resultaten blevo med få undantag upp efter väggarna. Och därför stå vi där vi stå. För att utvecklingen skall kunna påskyndas är det en ofrånkomlig nödvändighet, att elektricitetsverken få klart för sig att distribution av hushållsenergi är förenad med *avsevärd ekonomisk vinst* även med taxor så låga och fria från band (dubbeltariff!) att konsumenten lätt övertygas om fördelen av en omläggning, samt att hushållsbelastningen i många fall är för verken *gynnsammare* än den eljest så omhuldade industri- och speciellt motorbelastningen.

Men hur skall detta gå till? Ja, vi ha lyckligtvis en institution, som med verklig klarsynthet har givit sitt stöd åt hemelektrifieringsidén och det är Vattenfallsstyrelsen. På Vattenfallsstyrelsens nät ha omfattande undersökningar gjorts för att klarlägga driftförhållandena vid distribution av elektrisk hushållsenergi i större skala. En stor del av materialet ligger ännu obearbetat, men de resultat man hittills vunnit av den praktiska driften äro sådana att de visa möjligheten för kraftverken att med god vinst distribuera hushållsenergi utan restriktioner enligt taxor, som verka stimulerande på anslutningen och sålunda äro så avpassade, att de ekonomiska fördelarna av hygien, tidsvinst, bekvämlighet och användbarhet utgöra tillräcklig motivering för det kapitalutlägg, som medföljer en omläggning till elektrisk drift. Dessa för husmödrarna glädjande resultat av Vattenfallsstyrelsens provdrift komma troligen snart att offentliggöras och man skulle ju kunna tänka sig att Husmoderföreningarna, var och en i sin stad, sökte påverka elektricitetsverken att göra verkligt sakliga undersökningar, med stöd av resultaten från Vattenfallsstyrelsens provdrift, rörande förutsättningar och möjligheter att tillämpa acceptabla hushållstaxor. I samband härmed är en upplysande propaganda av nöden, en propaganda, som tar mindre sikte på de rent ekonomiska fördelarna än på de hygieniska, humantära och sociala.

Nu kommer säkerligen en del elektricitetsverk att svara: Några sådana utredningar äro ej alls behövliga. Vi ha de ackumulerande spisarna och belastningsförhållandena vid användande av dessa äro redan klara. Ja, det är nog gott och väl, men den ackumulerande spisen utgör *alls ej en generell lösning* av kökens elektrifieringsfråga och kan aldrig bli det. Allmänheten måste ha full frihet att välja det system som bäst passar i varje särskilt fall, eljest ha vi ej att vänta ett allmännare tillgodogörande av den elektriska energien i hemmen.

Tid och utrymme tillåta mig ej att denna gång gå in på denna sak, men jag hoppas få återkomma härtill längre fram.

F—m.

Porträtt av en finsk dam:

Nadine Topelius

Finland har ofta och av många olika anledningar varit föremål för världens uppmärksamhet. 1906 var det den första kvinnorösträttssegern som drog allas blickar till det lilla modiga landet i norr och Europa höll andan ett ögonblick i häpnad och väntade med oro att de första kvinnorna i den finska lantdagen skulle vrida jordens axel ur led.

De finska männen ville genom denna meddelaktighet i makt och ansvar visa sitt förtroende och sin erkänsla. Erkännandet gällde här i främsta rummet den uthållighet kvinnorna visat under de mörkaste åren, deras utomordentliga arbete för folkets fostran, upplysning och andliga vård. Detta arbete omhändertogs av kvinnoföreningar landet runt, vilka då de inte fingo ha den minsta anstrykning av politisk karaktär, upptogo praktiskt arbete under namn av Marta-föreningar.

I detta arbete trädde Nadine Topelius för tjugo år sedan in, — ett för henne alldeles nytt område. Dittills hade hon som en av de mest fängslande personligheterna i det kultiverade sällskapslivet i Hälsingfors levat med sin familj i det ståtliga och gästfria hemmet, som med de traditioner, som följa namnet Topelius var eftersökt av både landsmän och främlingar.

Då hennes make hovrådet Topelius under den s. k. Bobrikoffska regimen avgick från sin tjänst vid generalguvernörkansliet flyttade familjen från huvudstaden till Sarvijärvi gård i Nyland.

Som husmor på detta lantgods fick fru Topelius i uppdrag att skapa en filial av Martaföreningen i Sibbo socken. Vad detta betydde under dåvarande förhållanden kunna vi nu inte göra oss en föreställning om. Till det praktiska arbete för vilket namnet är en symbol kom i lika hög grad det andliga, det att hålla folket samman, hålla modet uppe trots den då härskande regimens systematiska förtryck- och splittringspolitik. Vad Martaföreningarna under detta skede av Finlands historia betytt för dess folk och dess framtid är deras nuvarande ställning det bästa tecknet på.

Till de trettio medlemmar som vid starten slöto sig kring husmodern på Sarvijärvi kommo snart allt fler. Inom kort fanns det tio kretsar i olika delar av socknen och tio år senare var medlemsantalet endast där sexhundra. Arbetet vidgades, till det medborgerliga upplysningsarbetet, genom föredrag, teaterföreställningar, tidningar m. m. kom nya praktsika inslag, hem- och barnavård, trädgårdsskötsel, konservering, linodling, bi- och hönsskötsel, husmodersdagar med utställningar av allehanda alster från hemarbetet och den egna täppan med premier och stipendier för specialstudier, instruktriser i olika fack anställdes för kortare kurser eller för år. Och det märkvärdiga är, att pengar till allt detta sammansköts uteslutande inom den egna socknen.

Det nitiska arbetet hade lyckats över förväntan väl och förskaffade dess ledare — som det i regel gör — ännu mera arbete. Fru Topelius valdes 1919 till ordförande för Nylands filialförbund. För att komma i kontakt med de nordiska husmodersföreningar, som i mycket ha samma program som Martaföreningarna, har hon gjort många studiebesök i Sverige, och älskvärt säger hon sig ha inhämtat mycket.

Och dock torde väl intet av de nordiska länderna ha att uppvisa resultat motsvarande Martaföreningarnas. Inom småträdgårdsarbetet är målet en trädgård till varje stuga i landet. Det lönar sig tydligen. I Sippola berättas ett år 405 små täppor ha givit frukt till ett värde av 265,000 Fmk. I Åbo med omnejd har "Martorna" skapat en dockindustri — utförd i hemmen — som fyller landets hela behov, förutom stor export.

När man ser vad detta mångskiftande arbete betyder som stöd för nationalekonomien såväl som för kulturen i övrigt, till hemmens bästa, förstår man det lovord som kommit det till del och tacksamheten mot dess ledare.

Vid de nordiska kvinnokongresserna i Hälsingfors under förra sommaren var fru Topelius en lika betydande medlem av mötesbestyrelser som utomordentlig värdinna för sina enskilda gäster. Hon har knutit många vänskapsband under sina vidsträckta resor och vid de många kongresser — bl. a .i Stockholm 1911 — hon som sitt lands representant besökt.

Några av dessa många vänner fingo under "mötessommaren" i Hälsingfors se henne i hennes egen verksamhetskrets och föra med sig hem oförglömliga minnen av en god, varm och givande personlighet.

E. H.

Hur stort kapital önskar Ni äga vid 65 års ålder?

Nedanstånde tabell utvisar de i förhållande till slutresultatet obetydliga belopp man *en gång i månaden* bör insätta för att efter en räntesats av 4½ % (genomsnittsräntan sedan 1908 på kapitalräkning med *Svenska Handelsbanken* har varit 4,43 %), komma fram till det belopp man föresätter sig att uppnå:

Önskat kapital vid 65 års ålder Kr.	Ålder då man börjar sina regelbundna månatliga insättningar								
	20 år	24 år	28 år	30 år	34 år	38 år	40 år	45 år	50 år
5,000	2,89	3,56	4,42	4,94	6,22	7,96	9,06	12,89	19,49
10,000	5,78	7,12	8,84	9,88	12,45	15,92	18,13	25,79	38,99
15,000	8,66	10,68	13,25	14,82	18,67	23,88	27,19	38,68	58,48
20,000	11,55	14,24	17,67	19,76	24,90	31,84	36,25	51,58	77,98
25,000	14,44	17,79	22,09	24,69	31,12	39,79	45,31	64,47	97,47
30,000	17,33	21,35	26,51	29,63	37,35	47,75	54,38	77,37	116,96
35,000	20,22	24,91	30,93	34,57	43,57	55,71	63,44	90,26	136,46
40,000	23,10	28,47	35,34	39,51	49,80	63,67	72,50	103,16	155,95
45,000	25,99	32,03	39,76	44,45	56,02	71,63	81,57	116,05	175,45
50,000	28,88	35,59	44,18	49,39	62,25	79,59	90,63	128,95	194,94

Det enklaste överslag med ledning av tabellen visar, vilken förbluffande stor andel ränta-på-ränta-tillväxten har i det ernådda slutmålet.

Den som börjar så tidigt som vid 20 års ålder har endast, för att komma fram till ett kaptial av t. ex. 10,000 kr., att göra regelbundna månatliga insättningar om 5 kr. 78 öre eller sammanlagt under årens lopp 3.121 kr., medan räntan tillför honom 6,879 kr. Om vi tänka oss en 28-åring, som föresätter sig att på 65-årsdagen kunna hjälpa upp pensionen med ett kapital på 30,000 kr., så krävas av honom månatliga inbetalningar om 26 kr. 51 öre, eller sammanlagda insättningar om 11,770 kr., medan alltså hela resten, 18,230 kr., kommer "av sig själv", medelst räntan.

Som "Kapitalsamlingsräkning" ställer sig *Kapitalräkning med motbok* bäst och bekvämast. Dylik räkning kan öppnas vid vilket som helst av Svenska Handelsbankens talrika kontor över hela Sverige, där också fullständiga upplysningar erhållas angående insättningsbelopp vid olika åldrar och för olika slutkapital.

SVENSKA HANDELSBANKEN

Alla Edra försäkringar
erhåller Ni förmånligast genom
Svenska Försäkringsbyrån
— generalagent för Fylgia och Svenska Liv —
Vasagatan 6. Tel. 62, 6262, 6267, N. 6222.
Ombud antagas.

Spirella Korsetter
samt *Spirella Bysthållare, Reformliv* och *Moderskapskorsetter* försäljas efter noggrann måttagning och särskild anpassning för alla figurer.
Spirellas *färdiga* Korsetter till billigare priser.
Alma Hansson,
Knäppingsborgsg. 35. Norrköping. Tel. 1028.

Blusar och Klädningar trevliga modeller
Ida Johnsson
Tel. 7475. Bergsgatan 15.
MALMÖ.

Barngarderoben
(inneh. Anna Ohlqvist).
Tel. 9000. *MALMÖ.* Tel. 9000.
Beställningar av kostymer, rockar, flick- och damkappor.
Färdiga barnkläder på lager.

Försäkra Edert Liv i FOLKET

Maskinbroderi
å klädningar och dräkter, Hålsöm, Biséveck (Märkning av linne), och Knappslagning utföres till billiga priser.
Stadt Hamburgsgat. 4. Malmö, 1:a vån.
Ingrid Sörensson. Tel. 3171.

Den förtrollade själen

Av Ellen Michelsen

Det är icke lätt att finna ord för den häpnad och tacksamhet, man känner, när man läser Romain Rolland. Häpnad över djupet, kunskapen, det skarpa ögat som intet undgår. Och tacksamhet över, att den som synes ha genomskådat allt har ett hjärta som förstår och aldrig dömer.

"Då jag skriver en roman", säger Romain Rolland i sitt varningsord till läsaren, "väljer jag ut ett väsen med vilket jag känner mig stå i frändskap. (Eller det är snarare detta väsen som väljer mig.) — Då jag sålunda adopterat Jean-Christophe eller Anette Rivière ,blir jag blott deras tankars uppteckna re. Jag lyssnar till dem ,jag ser dem handla, jag ser med deras ögon. Allt eftersom de lära av sitt eget hjärta och av livet, lär även jag samma läxor. Då de misstaga sig, snubblar jag, då de finna sig till rätta, rätar jag upp mig, och så fortsätta vi vandringen tillsammans. — Jag ber er, sök inte teser och teorier. Se endast den inre utvecklingen i ett ärligt, långt liv, rikt på glädje och smärta, ej utan motsägelser, fullt av villfarelser, men alltid strävande att nå — i brist på den oåtkomliga sanningen — den sinnets harmoniska ro som är vår yttersta sanning."

Den förtrollade själen kommer att, ehuru mindre lång än Jean-Christophe, innehålla flera delar. Två föreligga nu på svenska. I Anette och Sylvie, II Sommaren. Det "ärliga, långa liv" Romain Rolland påtagit sig att i dem skildra är en kvinnas, Anette Rivière.

Anette Rivière är, då boken om henne börjar ,tjugotre år. Hon har mist sin mor och, alldeles nyligen, också sin far. Av de två har hon stått fadern närmast, och hon har haft honom helt för sig. Med ömsint pietet rör hon vid den samling papper, fadern efterlämnat: hon tror, att de skola föra henne ännu närmare honom. De innehålla emellertid vad hon minst av allt väntat. Hennes far hade med en annan kvinna än hennes mor ett barn till. Anette fylles av en rasande smärta, och hela hennes värld faller i spillror. Full av avsky kastar hon faderns minne från sig. Men hon letar rätt på systern, en liten fabrikstös, vars mor nyligen dött, Sylvie.

Första delen är skildringen av systrarnas förhållande till varandra.

Sylvie: kvittrande, omedelbar. Ett litet slugt djur.

Anette: allvarsam, reflekterad, lidelsefull och tung.

Deras förhållande för en ofta i tankarna Sigrid Undsets Jenny och Cesea, dock med den skillnaden, att Anette, trots de hårdaste stötar, visar sig ha en vilja och ett mod av stål. Hon knäckes icke. Hon reser sig igen och står upprätt, också när de vildaste stormarna rasat slut. För henne ha dock de gråaste dagarna alltid sina underbara glimtar. Efter den dystraste vinter kommer påsk. Och när Anette är som allra djupast nere genomborras hon av en stjärnas gudomliga blick.

Första delen slutar med, att Anette förlovat sig med en ung man, som hon högt älskar, men som hon eftersom tiden går icke finner sig passa för. Hon säger det åt honom och vill, att de skola gå åt var sitt håll. Men då Roger, mannen, lika mycket av kränkt fåfänga som av verklig kärlek, fullkomligt faller samman, har hon icke mod att gå. I sin förtvivlan och plötsligt träffad av sinnenas ljungeld, ger hon sig åt honom. — De sista sidorna omtala, att Anette skall bli mor.

I andra delen, Sommaren, återfinna vi Anette i Paris, väntande sitt barn. Konventionalism finns hos henne inte så mycket som får plats i en fingerborg. Genom sin ärvda förmögenhet har hon bröd åt barnet. Hon väntar det med oändlig glädje. — Så kommer lille Marc till världen.

Nu vet jag ingen, varken kvinna eller man, som med underbarare ord än Romain Rolland kan skildra det ögonblick, då en människa födes till jorden. — "Och nu är hon itudelad. Inte längre två i en . . . Nu finns där en del av hennes eget jag, lösgjord i rymden, likt en Satellit, kretsande kring fixstjärnan; ett ringa nytt livsvärde med omätlig betydelse i själens värld."

Efter en liten tid av gränslös lycka tillsammans med barnet, träffar slaget Anettes huvud. Med en gång blir hon alldeles utfattig. Och nu sköljа vågorna över henne. — Anette har bakom sig rätt så vidsträckta studier och en akademisk examen. Men det hjälper henne föga .Hon är en ensam mor, för henne äro alla dörrar stängda. Man njuter av att trampa henne i stoftet. Kampen är hård. Men hon strider för sitt barn, och hon slår sig fram. Hon livnär sig på lektioner. Som ett lastdjur arbetar hon. Och åren gå och Marc växer upp.

Men Anettes namn Rivière betyder vattendrag, ström. Alltid är hennes själ i rörelse, och hennes hjärtas brinnande behov kan ej helt utfyllas av barnet. Det har också andra begär. Och nu framträder Jennynaturen: den enorma förmågan att lida av kärleken. Två gånger bär Anette inom sig den flammande lågan. Sista gången är hon förintelsen nära. Men då, i det yttersta mörkret, träffar henne stjärnans blick. Efter detta är hon befriad. Stark, lycklig, tacksam för det djupaste som för det högsta vandrar hon vidare.

Den förtrollade själen rymmer icke ett sådant myller av händelser och människor som Jean-Christophe. Detta innebär i mina ögon alls icke ett minus, snarare tvärtom. Där är strängare linjer, större koncentration. Skogen är naturlig, men trädgårdsmästaren har klippt av en del av de snärjande slingerväxterna med sin sax. För mig stå dessa två delar av *Den förtrollade själen* som ett säkrare konstverk än motsvarande ur Jean-Christophe. I all synnerhet den sista.

Jag grubblade över, när jag lagt samman denna bok, vad det är som gör, att man så helt fängslas av och så helt bejakar detta sätt att framställa livet. Kan det månne vara annat än den oerhörda människokunskap, som denne diktare äger? Hur var det det stod om den gamle Jahve? O, vilket djup av rikedom och visdom och kunskap! Men i sina domar över människobarnen är Romain Rolland oändligt mildare än Jahve någonsin var. Han rannsakar hjärtan och njurar, men han dömer icke. Ty han förstår. Han känner oss alla. — Och så blir det en till sist så, att man tänker, att mötte man honom i livet någonsin — man skulle kunna gå fram till honom som till en biktfader. Det som man kanske aldrig sagt åt en enda, skulle man kunna säga för honom. Och också detta skulle han förlåta och förstå. Hos honom skulle man bli förlöst.

Romain Rolland: Den förtrollade själen. I Anette och Sylvie. II Sommaren.

Om förekommande av reumatiska sjukdomar.

Kunna vi slippa dem?

Av ADA NILSSON

I artikeln om "inbördes hjälp i kampen mot de reumatiska sjukdomarna" i nr 14 av Tidevarvet föreslogs, att de länder, vilka i likhet med Tjeckoslovakiet vore särskilt väl lottade med hälsokällor, skulle bereda sig att i större utsträckning och på billigare villkor ta emot patienter till exempel från vårt land, där de reumatiska sjukdomarna hemsöka stora befolkningsgrupper.

Med anledning av detta förslag har till artikelförfattaren offentligt i pressen ställts den frågan: varför skriver ni inte om sättet att förekomma reumatism, i stället för mer eller mindre äventyrliga förslag till dess botande?

Även utan denna fråga, hade det varit min avsikt att ta upp detta spörsmål i Tidevarvets socialmedicinska artikelserie. I dag göres början med en orienterande inledning.

En kamp mot de reumatiska sjukdomarna kan naturligtvis ej tagas upp, utan att man även går till grunden och söker finna ut sjukdomsorsakerna — för att sedan söka undanrödja dem. Den av mig i föregående artikel omnämnda engelska undersökningen av sjukförsäkrade individer ger också en utredning härom.

Man måste dock först erinra om, att de reumatiska sjukdomarna ingalunda äro en enhetlig sjukdomsgrupp. Däri innefattas icke endast ledgångsreumatismen med sina olika former och ursprung. Man kan även däri inräkna, som den engelske rapportören gör, en hel del mer eller mindre skarpt avgränsade sjukdomsformer som muskelreumatism, ischias, ryggskott, neuriter och neuralgier o. s. v.

Klart är även, att orsakerna äro att söka på många skilda håll. Under de senaste åren har mer och mer framhållits vilken betydelse infektion från olika kroppsdelar har vid dessa olika sjukdomsformer. Den akuta ledgångsreumatismens nära samband med en förutgående halsfluss, öron- eller näsinflammation har länge varit iakttagen, liksom de kroniskt inflammerade halsmandlarnas betydelse för recidiven.

Numera är man även böjd att sätta anledningen till kroniska till och med utan feber förlöpande former av ledgångsreumatism i samband med någon infektionshärd inom kroppen. Särskilt har man i Amerika framhållit vilken roll dåliga tänder spela som ingångsport för den kroniska ledgångsinflammationen.

Om man betänker att enligt vad som uppges knappt mer än fem procent av Sveriges befolkning får tandvård ,synes blott den frågan vara värd sin egen artikel.

Den engelska rapporten framhåller att även lumbago, (ryggskott) muskelreumatism och nevriter tyckas stå i samband med sådan infektion, som naturligtvis kan utgå från andra delar av kroppen och bestå icke endast av bakterier utan även av bakteriernas giftämnen ,samt andra i kroppen bildade gifter, vilka uppkomma genom för långsam omsättning, t. ex. jäsning i tarmarna och dylikt.

Dåligt reglerad tarmverksamhet torde många gånger ge anledning till en hel del s. k. reumatiska besvär. Och fråga är, om icke just den stora överinvaliditeten hos kvinnor i 45—60 års åldern, och som beror på kroniska ledgångshistorier, har sin förnämsta orsak i dålig tarmfunktion. Denna blir nämligen ofta mera framträdande i den åldern. Man ihågkomme den franske läkaren Dieulafoys ord: "Jag fruktar mindre det, som kommer ut ur kroppen än det, som *icke* kommer ut. Hela vår födas sammansättning och tillagning spelar här stor roll. Den frågan kommer att behandlas i en särskild artikel.

Förutom dessa förgiftningsmoment är det en annan sak, som tycks spela stor roll vid uppkomsten av reumatiska sjukdomar och det är avkylning, fukt och drag.

Kampen mot reumatiska sjukdomar blir sålunda kamp mot fuktiga, mörka, solfattiga, osunda bostäder och även mot överbefolkning i bostäderna, ty överbefolkade rum äro alltid mycket fuktiga. Alltså förbättrad bostadsstandard. Bostadsinspektionen bör utsträckas till landsbygden och mindre samhällen.

Den engelska rapporten framhåller vikten av hygieniska inrättningar på arbetsplatser i avsikt att hindra avkylning. När arbetet förrättas i särskilt varma lokaler bör ges tillfälle till omklädnad och dusch vid arbetets slut. Arbetslokalerna böra vara dragfria om man är rädd om personalens hälsa. Men det är en ganska svår sak att åstadkomma utan att luften samtidigt blir dålig.

Vilken roll spelar icke sen avkylning för uppkomsten av de akuta halsinflammationerna, snuvor och dylikt. Farligt är särskilt att gå med våta fötter. Som bekant blir fötterna lätt våta i vårt klimat, när galoscher undvikas och gummisulor, — ett praktiskt och bra medel — icke komma till användning. Sen gå snuviga och hostande personer hänsynslöst omkring och sprida smitta. Vid hotande och börjande halsinfektion torde en del halspastiljer försvara sin plats liksom en på tidigt stadium insatt värmebehandling, — badstubad, bestrålning med kvartslampa eller liknande.

Jag kan ge ett exempel på faran av brist på fotbeklädnad till ombyte genom att berätta om tvenne närbelägna barnhem, där jag var läkare. Det ena hemmets barn voro alltid förkylda, och den ena halsflussepidemien och förkylningsepidemien avlöste den andra. Det andra hemmets barn voro alltid friska, och den omständigheten att de senare voro vanartade s. k. sedligt försummade i motsats till de förra kunde ju ej tillfullo förklara detta fenomen, som sedermera avslöjades som en fotbeklädnadsfråga. När de välartade fingo skor att byta med blevo de också friska.

Som synes är det många sociala missförhållanden — bristfälliga bostäder, olämplig föda, olämpliga bostälokaler, dålig tandvård, olämplig föda som vi måste söka att komma till rätta med, om vi på allvar vilja ta upp kampen mot de reumatiska sjukdomarna.

Kärnpunkten i befolkningsfrågan

Sedd ur lantbefolkningens synpunkt.

Till fullo instämmande i slutklämmen av doktor Ada Nilssons artikel i Tidevarvet n:r 11 vill jag härmed framlägga några synpunkter hämtade från annan miljö än storstadens, nämligen bondebefolkningens i den ort där undertecknad vuxit upp och levat till 30-årsåldern. Den som för sitt arbetes fullgörande har att jakttaga växternas och djurens liv, alltså läsa i naturens egen bok får nog en sundare kunskap än den som endast eller huvudsakligast läser i böcker även om dessa äro goda. Men då det gäller vår egen kropps funktioner behöva vi alla vägledning. Enligt min uppfattning är detta *kärnpunkten* i befolkningsfrågan. Ungdomens upplysning och vägledning till en sund livsföring där de göras medvetna om kroppens alla funktioner som en nödvändig förutsättning för utveckling till ansvarsfyllda samvetsvakna människor, värdiga föräldrakallets höga uppgift. Och att början sker så tidigt som möjligt. Sättet hur detta bör ske kan ju diskuteras. Mig synes en framkomlig väg vara att sätta en god bok i de ungas egen hand och jag tror man behöver ej frukta att den icke blir läst. Vi ha ett par enligt min uppfattning *goda* böcker genomandade av en vördnad för livet och dess lager som jag tror inte lämnar någon som läser dem helt oberörd.

Dessa äro Vad En Kvinna Bör Veta, av doktorerna Mary Wood-Allen och Emma Drake, uppdelad i fyra avdelningar. Vad en flicka bör veta. Vad en ung kvinna bör veta. Vad en gift kvinna bör veta. Vad en medelålders kvinna bör veta. Och en motsvarande: Vad en man bör veta, av teol. doktor Sylvames Stall. Båda från Lindblads förlag, Uppsala. Då priseu är överkomligt och utstyrsel vårdad så kunna dessa böcker gott duga som present, julklapp eller premiebok. Jag hade förmånen att få läsa dem rätt ung och jag tror att jag skonats från månget onödigt bekymmer genom den kunskap och den kraft, att vad på en själv ankommer bli en hel människa, som där gavs.

Övergår nu till dr Nilssons artikel i n:r 13: En efterbliven. För min del tror jag att flertalet av landsbygdens kvinnor äro i den mening efterblivna att de hålla moderskapet i ära och reagera mot att på annan väg än självbehärskningens reglera barnantalet. Men också mot all upplysning därom och enligt min uppfattning med rätta. Allt är inte bra som det är där heller, men de yttersta tidernas nöd med dess moraliska spetälska äro de dock skonade ifrån utom möjligen i enstaka fall och dessa verka då som avskräckande ex. Må de som skola meddela upplysning komma ihåg "att de helbrägda behöva icke läkare utan de kranka". Den anförda statistiken inbjöd osökt till en tankevandring bland släkt och bekanta för jämförelse.

Men jag fann glädjande nog intet bekräftande. Bland dessa finns många familjer där sju, åtta, nio syskon vuxit upp till kraftiga, dugande män och kvinnor. Inom den egna kusinskaran som räknat ett femtiotal som nått vuxen ålder är den svagaste yngst av två syskon, ett arv från modern som var tvåa i sin syskonring.

Denna kännedom omfattar ju endast några hundra familjer och det kan ju invändas att så lite intet betyder. Men om det finns ett sådant antal på några tusen platser i vårt land så bör det betyda att där ha vi att vänta räddningen.

Ottilia.

"THERMA"

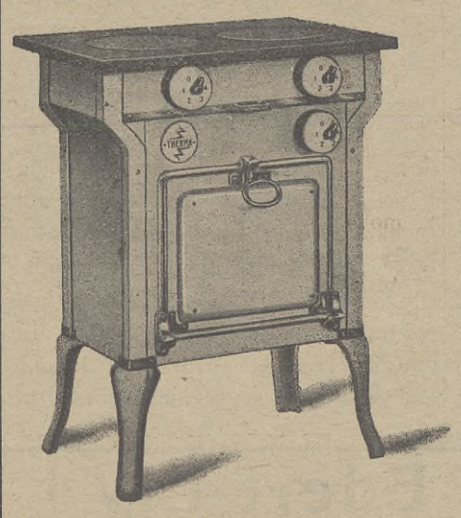

hypermoderna elektriska hushållsapparater

THERMA-UTSTÄLLNINGEN
KUNGSGAT. 30 (N. Kungstornet)
Tel. 202 04

ARBETSFOLK

(Översättning för Tidevarvet).

Han var dräng på en gård och arbetade i jorden för en lön, som räckte till att föda hans tjugoåriga, starka kropp, skaffa honom arbetskläder och helgdagskläder och lämnade några ören över till nöjen. Han bodde på gården och hade sin bädd på en skulle ovanför ladugården.

Hon var mjölkerska på gården. Även hon tjänade sitt nödtorftiga uppehälle, husrum fick hon hos sin gamla mor, som satt med understöd. Kvällar och mornar skyndade hon bort till den långa raden av råmande kor och mjölkade dem med snabba, vana händer.

Hans namn var Mikael, hennes Katarina. Den första tiden, då Katarina skyndade över fälten i hetta och köld för att mjölka den långa raden av väntande kor, låg hennes bruna hår i en lång fläta neråt ryggen, och hennes ögon hade ungdomens oskuldsfulla uttryck. Första gångerna Mikael iakttog henne, när hon vandrade över ängarna, där han arbetade, var han en blyg yngling som kastade skygga blickar på flickan. Men det var fem år sen. I fyra års tid hade nu de två varit fästfolk. Ungdomens bortkommenhet hade gått av dem. En härlig man och en härlig kvinna utan annan fruktan i livet än fruktan för fattigdomen.

Under vintern, när lyktljuset glänste över djurens oroliga ryggar, och luften i ladugården var instängd och stark, då höll Mikael sig i närheten av mjölkerskan, och på sommaren, när dörrarna stodo vidöppna, och solen sken in genom fönstren, var han icke långt borta. Om kvällarna var hon alltid där, varest han lätt kunde finna henne.

Under de fyra åren hade de aldrig grälat. Då dog den gamle bonden, och sonen tog gården i arv. Han såg sig omkring på åkrarna med ägarens stolta min, men på Katarina såg han med en tillbedjares ögon och på Mikael med onåd. Då mötte fästfolket för första gången en svårighet.

Det var på hösten vid morgonmjölkningen. Morgonsolen lyste in i ladugården. Den förgyllde flickans lockiga huvud, som låg tätt intill kons sida, den förgyllde hennes smeksamma fingrar, då de drevo strilar av mjölk ner i den tomma spannen.

Kons oroliga svans slog henne oavbrutet. Mikael, som var i närheten, band fast kons svans. Hon tackade med en nick. Han böjde sig ner och kysste henne.

— Var var du i natt, Katarina?

— Det vet du nog, Mikael.

— Jag väntade mer än en timme.

— Jag sade dig ju, att jag inte skulle komma.

— Men jag trodde det inte.

— Vad tjänar det till att låtsas om ingenting. Mikael. Du vet att jag följde med honom i går kväll.

— Jag misstänkte det, men trodde jag hade fel.

— Han vill ha mig.

— Ingen under, sade Mikael.

Samma afton, när stjärnorna tänts och en kylig vind svepte över fälten, sutto de två högt uppe på en kulle och sågo ner mot gårdens glimmande ljus och talade åter om samma sak.

— Jag begär något mer av livet än jag har fått, sade kvinnan stilla. Jag vill ha det jag ska ha, egna ungar. Och pengar så att jag kan mätta dem och pengar så att jag kan klä dem.

De stirrade under en lång tystnad genom skymningen bort mot gården.

— Och han skall bli far till dina barn.

— Ja, för jag vill ha barn.

— Varför kan inte du och jag gifta oss och själva fostra upp barn. Det har andra gjort, som varit lika fattiga.

Kvinnan skrattade oroligt.

— Ja visst och se våra ungar smutsiga och trasiga och hungriga och fördärvade av dålig föda. Vi har ju inte kunnat spara ett öre.

— Det är hårt.

— Det är sant.

— Jag skall tala med unga husbonden om det, han kanske vill ge mig ett handtag.

Några dagar senare tog Mikael på sig helgdagskläderna och gick in till husbonden, som undvek tjänarens rättframma blick. Samtalet blev icke långt. När det var slut, vandrade Mikael med långa steg bort till stugan, där Katarina bodde. Han knackade på fönsterrutan.

— Han har avskedat mig, och betalt mig lönen, sade han då Katarina kom ut.

— Det var illa. Du skulle ha försökt tala honom till rätta.

— Jag hade inget tillfälle, det var han som talade.

— Ja, nu står vi där, Mikael, vad tänker du göra?

— Ge mig ut och söka arbete.

Följande dag gick Mikael från gård till gård och begärde arbete som en nåd. I skymningen återvände han med hängande huvud. Han hade blivit hyggligt bemött och hade till och med fått brännvin men inget löfte om arbete. Han tänkte på den spinkiga husbonden och för första gången uppstod hos honom känslan att han blivit illa behandlad. Vid denna tanke knöt han sina stora händer. Han kände, att han varit för undfallande mot sin husbonde, han borde ha sagt rent ut vad han hade på sinnet. Då hade det blivit ett uppträde, och den bästa karlen skulle ha vunnit. Kanske det inte var för sent än att göra upp på det viset. Några ord vore nog att reta husbonden till vrede.

Han kände sig något yr i huvudet men mycket stark och full av självförtroende, när han vandrade ner åt gården i hopp att träffa på husbonden på ängen, på gårdsplanen eller i ladugården, någonstans, där de kunde vara ostörda.

En kvinna kom från gården. Mikael drog sig undan för att ej bli sedd. Men när Katarina gråtande vandrade förbi hans gömställe, sprang han fram och tog henne i armen.

— Vad är det, min flicka? Om den där karln har varit hård mot dig så skall jag ge honom på käften.

Kvinnan hängde sig fast vid honom.

— Jag har gjort slut med honom och jag blir inte hans mjölkerska längre, Det har jag sagt honom.

Hela dagen har jag gått och letat efter dig, min pojke. Jag hade inte ro för tanken på dig. Tänk så bra som vi haft det ihop. Nu gifter vi oss, så fort vi kan och bor hos mor och skaffar oss en gris och odlar upp en åker nerom stugan. Det skall nog gå för oss.

Mikael höll kvinnan sluten intill sig. Han tackade ordlöst himlen. Från den dagen kunde jorden göra anspråk på de två som villiga slavar.

D:r Beskow om konfirmationen

Allt sedan jag började att i Djursholm förbereda ungdom för konfirmation, har jag åter och åter framhållit både för de unga själva och för deras målsmän, att ingen äger rätt att öva tryck på dem för att förmå dem till deltagande i konfirmation och nattvardsgång. Nästan varje år har det också inträffat, att någon eller några av mina "läsbarn" ansitt sig böra avhålla sig från båda akterna eller ock enbart från den sistnämnda. Sedan i svenska kyrkans konfirmationsritual en alternativ form införts, i vilken de s. k. tros- och löftesfrågorna borttagits, och denna form använts i Djursholms kapell, har det, så vitt jag kan erinra mig, endast i ett fall förekommit, att någon av de unga funnit sig icke kunna med sanning vara med om konfirmationsakten, vilken, med denna form, huvudsakligen har karaktären av en högtidlig avslutning av undervisningstiden. Deltagande i nattvardsgången däremot måste betraktas på ett annat sätt. Nattvardsgång är en bekännelsehandling. Är den icke detta, så är den en akt antingen av vidskepelse eller av skrymteri. Visserligen tror jag ej, att man bör av de unga på detta stadium begära eller vänta, att de skola mera allmänt äga en utvecklad tro och en kristen erfarenhet, som göra det för dem möjligt att bekänna sig såsom kristna i djupare personlig mening. Men de kunna veta, om de vilja ställa sig under inflytande av Kristus, komma honom nära och få del av den välsignelse, som utgår från honom. Den som icke med sanning kan säga, att han önskar detta, bör, efter min mening, icke deltaga i nattvardsgång. Detta anser jag som min oavvisliga plikt att säga till de unga. Och jag hyser den förhoppningen, att deras föräldrar och målsmän stödja detta ärlighetskrav. Den som tills vidare avstår från deltagande i nattvardsgång är efter konfirmationen berättigad att sedan, när helst han önskar det, taga del i en vanlig nattvardsgudstjänst och behöver således icke känna sig på något sätt ställd utanför .Att det numera icke medför några som helst inskränkningar i medborgerliga rättigheter att icke vara konfirmerad eller att icke ha gått till nattvarden torde vara allmänt känt.

Man får icke lägga ett för tungt andligt tryck på de unga. Det är icke heller sunt att lägga an på att hos dem framkalla starka känslor av rörelse och gripenhet . Men man får å andra sidan icke för dem profanera vad som dock skall vara en helig handling, icke vända i ytlighet och världslighet vad som skall vara högtidsstunder, fyllda av aning om det allraheligaste. Här kräves mycken takt från anhörigas och vänners sida. Här kräves av oss alla, som på det ena eller andra sättet ha med de unga konfirmanderna att göra, bärande och stödjande allvarstankar. Det är tyvärr mycket som vill leda tankarna i orätt riktning. De nya kläderna komma lätt att spela en alltför stor roll — huruvida så sker ,beror ej enbart på de unga själva. Minnesgåvor kunna bliva av den art, att de synas stå i föga rimligt förhållande till dessa dagars egentliga betydelse. Konfirmationen är icke en akt, genom vilken ynglingen och den unga flickan förklaras mogna för ett nöjesliv i friare former än förut eller berättigade till större anspråk på livet. Det är en religiös handling.

Under de senare åren ha litet varstädes ,och även i Djursholm, vissa tendenser börjat göra sig gällande, vilka äro ägnade att störa den helgd och stillhet, som borde vila över högtidsdagar sådana som dessa. Det har börjat bli vanligt, att anförvanter och vänner i stort antal uppvakta de unga med presenter och blommor. Man kan få se flickor komma från kyrkan nästan lika blomsterprydda som de nybakade studenterna äro när de komma från examen. Vad har en sådan firning med konfirmation att göra? Det inträffar till och med, att dessa uppvaktande icke äro med i kyrkan utan vänta utanför på kyrkplatsen för att omedelbart efter aktens slut framföra sina "lyckönskningar". I hög grad sårande för den religiösa känslan är det, att hopar av unga pojkar samlas utanför kyrkan för att "titta på flickorna", när de gå därifrån. Ännu äro dock dessa oseder icke så inrotade, att de icke borde kunna lätt nog avskaffas, om uppmärksamheten fästes på dem. Man borde kunna ena sig om följande: De som önska ge de unga blommor eller gåvor ,lämna dessa i deras hem och icke i eller vid kyrkan; de anhöriga och vänner, vilka av en eller annan anledning icke vilja närvara vid den kyrkliga handlingen, samlas icke heller utanför kyrkan för att "lyckönska"; åskådare hålla sig helt borta.

Natanael Beskow.

FASTIGHETSAKTIEBOLAGET

MÄLARHÖJDEN

UPPFÖR OCH FÖRSÄLJER

IDEALVÅNINGAR

innehållande två stora ljusa rum, stor, ljus hall, kapprum, badrum med fullständig badrumsinredning samt dessutom tvättställ med kranar för varmt och kallt vatten, tre garderober, centraluppvärmning, elektriskt ljus, w. c. och kök. Alla rum, hall, tambur och garderober äro belagda med linoleummattor. Köket är försett med vedspis, arbetsbord belagt med linoleum, inbyggt bakbord, speceriskåp och vedlår, skafferi med flugskåp, diskbänk med diskho av porslin med kranar för varmt och kallt vatten, fack för bakplåtar, skåp för grytor m. m. samt servis för vatten och avlopp, serveringsskåp med tio flyttbara hyllor, städskåp m. m. Till varje lägenhet höra mat- och vedkällare jämte tvättstuga och torkvind.

FASTIGHETSAKTIEBOLAGET MÄLARHÖJDEN

KONTOR: SLUSSPLAN 9.

Tel. 310 19. Mälarhöjden 77. Norr 188 16.

Helpensionen HERRSÄTRA SKOLA Carlberga, Södertälje,

mottager elever på flickskolans alla stadier. Avgångsbetyg från kl. VIII medför *Normalskolekompetens.* Individuell undervisning inom ramen av skolans kursplan. *Praktiskt arbete* i uppfostrande syfte. ANNA SUNDIN. Tel. *Södertälje 532.*

BRUNNSKUR I HEMMET

UNDER MÅLTIDEN

Genom att till maten dricka Fruktsalt-Samarin, som är en läskande och hälsig kolsyredryck, ersätter fullkomligt måltidsdricka, befordrar ämnesomsättningen, uppfriskar blodet, motverkar för stark syrebildning (acidos) rensar magen och tarmarna från osunda ämnen är urindrivande och urskiljer den skadliga urinsyren från kroppen och håller njurarna rena. **Fruktsalt-Samarin** avlägsnar på så sätt grundorsaken till modlöshet och illamående. Sätter Er i god form, bringar hälsa med energi och god vigör, man känner sig därav lätt i kroppen. Tag därför dagligen ett par glas

FRUKTSALT-SAMARIN

pris pr fl. Kr. 2.50, säljes å apotek, drog- och färghandlare m. fl.

Cederroths Tekniska Fabrik - Stockholm

70 gr. varma svavelhaltiga och radioaktiva vulkaniska slamkällor. Synnerligen lyckliga kurer mot reumatiska och giktiska sjukdomar, även mångåriga dylika. Vissa kvinnosjukdomar finna även sitt värdefullaste botemedel därstädes.

Alla upplysningar etc. från

TJECKOSLOVAKISKA INFORMATIONSBYRÅN, *Fleminggatan 20,* Stockholm. Tel. 310 77.

Slam för hemkurer på apotek eller direkt från byrån.

Ni kan lita på Vita Tvättbjörn

Docenten vid Kungl. Tekniska Högskolan, Fil. D:r Sten Kallenberg, har efter en undersökning, i ett utlåtande daterat den 17 april 1925, uttalat sig om Vita Tvättbjörn på följande sätt: ***— fritt från skadliga beståndsdelar som klorutvecklande ämnen (klorkalk, natriumhypoklorit), fritt alkali o. d.***

Då tvättpulvret har hög fettsyre- och låg vattenhalt, ej innehåller för kläderna skadliga ämnen och, som jag övertygat mig om, framställes på ett sätt, som borgar för ett synnerligen likformigt sammansatt preparat, anser jag detsamma uppfylla de fordringar som böra ställas på ett prima tvättpulver.—

Tillverkare:

Tekniska Fabriken Helios

A. Lindahl.

Kungl. Hovleverantör.

Tillverkningen kontrolleras ständigt av Fil. D:r Y. Dalström.

K. F:s Margarin
Endast i Konsumtionsföreningarna

Prostitutionsproblemet

(Forts. från sid. 1.)

Och därmed vore kanske kundkretsen betjänt, men man hade icke kommit åt prostitutionen, och det är ju det man vill. Vad gamla tider icke åstadkom genom att bränna in märken på, raka av håret, eller skära av näsan på skökan, klä henne i en särskild dräkt eller hålla henne som fånge, nämligen utrota henne, det kan icke en human social apparat åstadkomma, så länge hon samtidigt är önskad, begärd och betald.

Men skrivelsen nöjer sig icke med att konstatera ,vilket ju är lätt gjort, att "männens finansiering av prostitutionen ger den dess svåråtkomliga grundval och svårutrotliga karaktär". Den tänker sig, att man likväl kan och bör angripa det onda, som prostituonen ur hygienisk och etisk synpunkt utgör. Lösdrivarlagen bör, enligt dess mening, icke längre tillämpas på de prostituerade. Men därför skall man icke låta allting utveckla sig fritt. Det huvudsakliga arbetet måste sättas in på ungdomen, för vilken samhället har ett särskilt ansvar. Den bör förhindras att glida in i prostitutionen. Vad nu särskilt gäller den unga kvinnan, så anser skrivelsen, att barnavårdsnämnderna, som enligt nya barnavårdslagen ha rätt att vid behov omhändertaga ungdom upp till 21 års ålder, skulle bli den lämpliga myndigheten för det övervakande, uppfostrande och förekommande arbete, som är nödvändigt. För detta behöves dock, att lagens bestämmelser förändras, utökas och utnyttjas. Man kan också tänka sig annan kommunal myndighet. Polismyndigheten skulle alltså skiljas från sin verksamhet som sedlighetspolis.

För att underlätta detta omhändertagande ,borde barnavårdsnämnd kunna ingripa, där ungdom är på väg att glida in i ett sedeslöst liv, även om den det gäller skulle vara mantalsskriven å annan ort. Med andra ord, en flicka från Skåne eller Norrland, som vistas i och för ett oregelbundet liv i Stockholm skall kunna tagas om hand av Stockholms barnavårdsnämnd i stället för att skickas till Malmö eller Umeå. Och tvärtom.

Detta om ungdomen i allmänhet. Inom kåren av prostituerade förekommer en stor kategori av psykiskt defekta individer. Socialstyrelsen som statistiskt behandlat de 936 kvinnor, vilka under åren 1916—1924 varit intagna å Landskrona tvångsarbetsanstalt, anger, att 30 till 40 proc. av denna kontingent äro psykiskt defekta: imbecilla eller abnorma. (Det kunde vara en del att säga om utredningens tendens att egentligen vilja göra hela kåren abnorm, att icke medge att någonsin miljöns påverkan kan vara tillräcklig för att förklara att en kvinna kommer in på denna bana, men det skulle i detta sammanhang föra för långt.) Frisinnade Kvinnors skrivelse anser, vad nu angår den undermåliga ungdomen, att genom samverkan av lärare, skolläkare och barnavårdsnämnder och genom hjälpverksamhet, dessa individers samhällsvådlighet i tid bör kunna oskadliggöras. Här snudda vi vid frågan om sterilisering av sinnesslöa, men ej heller den kan nu beröras .

En annan åtgärd, som skrivelsen föreslår, är inrättandet av väl ordnade kvinnohärbärgen i de större städerna, då ju erfarenheten visar, att unga kvinnor, som sakna bostad, jämförelsevis lätt hemfalla åt prostitutionen.

Myndiga kvinnors — de imbecilla och abnorma äro ju icke myndiga — eller borde icke vara det — alltså: myndiga kvinnors sexuella vandel — liksom överhuvud myndiga medborgares — bör icke göras till föremål för särskild lagstiftning, anser skrivelsen. I den mån de utgöra en fara för ungdomen, som har rätt till skydd, böra de falla under andra lagparagrafer, som — det har Tidevarvet ofta framhävt — måste skärpas. Om de sprida smittosamma könssjukdomar, förfalla till alkoholism, bli kundtjuvar och kopplerskor, bli de prostituerade också åtkomliga av lagen.

Däremot är det en samhällets humanitära plikt att se till, att de kvinnor, som kunna och vilja lämna sitt levnadssätt som prostituerade, också få möjlighet därtill. Men det är icke staten, som skall sköta detta arbete, utan enskilda människor, kallade till sådant barmhärtighetsverk. Staten bör endast understödja detsamma ekonomiskt.

Det är alltså, som läsarna av denna artikel redan kommit underfund med, ett radikalt förslag, som skrivelsen framlägger, och det är ovisst, om våra lagstiftande myndigheter äro mogna att göra det till sitt. Men otvivelaktigt är detta förslag det nästa steget efter reglementeringens upphävande. Så länge en särlagstiftning finnes mot den ena parten i prostitutionsföreteelsen, så länge kommer det förhållande att kvarstå, att den andra parten betraktar sig och betraktas även av de allra mest officiellt sakkunniga, som mer eller mindre ovidkommande. Ett lysande exempel härpå är just socialstyrelsens nyss nämnda utredning. Bland all annan statistisk behandling, som de 936 undergå, förekommer även en tabell över prostitutionens rekrytering. Och socialstyrelsen kommer till den slutsatsen, att "prostitutionens självrekrytering är den verksammaste kraften för upprätthållandet av beståndet av helyrkesprostituerade". — "Förledda av män" skulle nämligen bara vara 5.6 proc. av hela antalet.

Det är säkerligen riktigt, att den romantiska föreställningen behöver rättas att det är förförda, för sin kärleks skull ur samhället utstötta unga kvinnor och ensamma mödrar, som ta sin tillflykt till prostitutionen. Det stämmer säkert att det är redan invigda kvinnor, som ta med sig de nya till marknadsplatsen. Men utan köpare vore det ju ingen marknadsplats. Om de helyrkesprostituerade vore en inom sig sluten värld — och utredningen leder läsaren mot den föreställningen — så förtjänade detta jämförelsevis ringa antal av kvinnliga lösdrivare icke detta stora intresse. Det är genom det hemliga inflytande de genom sin vida kundkrets öva på hela samhället, och som sprides djupt in i hemmen, som de bli beaktansvärda.

Vi måste därför komma därhän, att åtgärderna mot prostitutionen inte stanna vid en särlagstiftning mot kvinnorna. I Frisinnade Kvinnors skrivelse påpekas, att upplysning och uppfostran måste räknas till de mest verksamma medlen att påverka den allmänna uppfattningen, och det föreslås, att en sådan upplysning om det sexuella livets biologi, hygien och etik snarast möjligt må genom statens försorg anordnas för ungdom och vuxna. Som ledning för organisationen av upplysningen tänker man sig det förslag som 1921 avlämnades av sakkunniga, tillsatta för att utarbeta förslag till upplysningsåtgärder angående de smittosamma könssjukdomarna.

Vad man vill komma till är alltså en ny kunskap, en ny åskådning och ett nytt ansvar, delat av män och kvinnor lika.

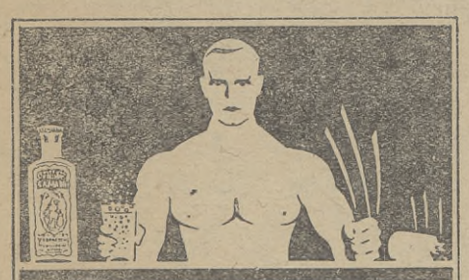

Fruktsalt-Samarin
och ingenting annat! Ett par glas dagligen befordrar hälsan, den utför en invärtes rengöring, avlägsnar från kroppen otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran, samt rensar och uppfriskar blodet, det sätter Er i god form.
Pris per 1/1 flaska Kr. 2:50.
Säljes å apotek, hos drogh. m. fl.
Cederroths Tekn. Fabrik
Stockholm

Hushållsmangel
Kr. 35:—
Ny idealisk uppfinning!
Säljes under garanti och återtages om ej till belåtenhet.
Ensamförsäljare: *Harald Andrén*, Slussplan 9, 3 tr. Tel. 16768.
Agenter antagas.

Ett folkhälseprogram

Norges kvinder har intervjuat doktor Ada Nilsson om hennes folkhälseprogram. Tidningen placerar henne partipolitiskt såsom tillhörande *Tidevarvsgruppen* av radikala kvinnor, ett nytt uttryck, som vi gärna ta upp från den norska tidningen och ge hemortsrätt hos oss.

Ur artikeln anföra vi doktor Nilssons skiss till hennes folkhälseprogram.

Grunden till allt samhällsarbete måste vara en målmedveten befolkningspolitik, som lägger mera vikt på kvalitativ förbättring än på kvantiteten. Och självfallet måste i arbetet på folkhälsa huvudvikten läggas på att förebygga sjukdomar. Det måste sättas i gång med ett målmedvetet upplysningsarbete, när det gäller sexuell hygien. Ungdomen avbåda könen måste nås av denna undervisning.

Så kommer vi till mödrarnas hälsa och försörjning. Det är ett ekonomiskt och hygieniskt spörsmål. I fråga om den hygieniska sidan av saken måste kvinnan få upplysning om sig själv och det arbete hennes kropp utför under havande skapet. Vi måste ha vägledningsbyråer, och det måste finnas polikliniker för blivande mödrar. Liksom fallet är i Frankrike, borde det finnas anslag vid arbets- och mötesplatser om vart mödrarna skola hänvända sig för att få behövlig undersökning. Och så måste vi ha förlossningshem, gärna avdelningar vid lasaretten i större och mindre städer för svårare fall men eljest små välinrättade förlossningshem över hela landet i förbindelse med barnmorskans och läkarnas bostäder. Förlossningshemmen måste ha statsunderstöd och stå under kontroll. Vi måste, som Katti Anker Möller säger, förstå att detta är lika mycket i statens intresse som att det finns goda kreatursbesättningar. I Sverige som i Norge försiggå många förlossningar utan sakkunnig hjälp under svåra förhållanden utan att nödiga förberedelser kunnat göras — det kanske varken finns lakan i sängen till kvinnan eller kläder till det väntade barnet.

Bäst är om förhållandena äro sådana att förlossningarna kunna försiggå i hemmen eller så nära hemmen som möjligt under fullt betryggande förhållanden. Och så måste det sörjas för hjälp i hemmet.

Med hänsyn till de ekonomiska förhållandena så måste vi kräva moderskapsförsäkring. Denna måste ses i samband med hela frågan om lättnad av försörjningsbördan. Modern bör få direkt understöd eller som man också kan uttrycka det: barntilllägget bör icke ges som lönetillägg till försörjaren utan direkt till barnet själv genom den ,som står det närmast. Och vi måste få bort skillnaden mellan äkta och oäkta barn.

Nästa steg är barnavårdscentraler. Vi ha barnkrubbor och mjölkdroppar här i Stockholm, men nu ha barnläkarna utarbetat ett förslag om upprättande av ett visst antal baranvårdscentraler över hela landet.

I fabrikscentra måste finnas barnkrubbor i samband med fabrikerna, så att mödrarna kunna vara lugna för sina barn, och dessa barnkrubbor måste vara så nära arbetsplatsen, att mödrarna kunna gå från arbetet för att amma barnen.

För barnen i övergångsåren från spädbarnsåldern till skolåldern måste finnas barnträdgårdar ,där de små få god vård, och där det övas regelbunden tillsyn av läkare.

Läkarvården för skolbarn måste utsträckas till landsbygdens skolor. Hela omdaningen av skolväsendet är ett viktigt folkhälseproblem. Vi måste få bort examensväsendet och mångläseriet både för gossar och flickor samt införa en sundare fördelning av psykiska och fysiska fostringsmedel.

Vi måste på det hela taget, säger dr Nilsson, höja kvinnornas kroppskultur. De svenska kvinnorna ha lidit nederlag i likalönefrågan. Man åberopar sig på kvinnornas större sjuklighet. Bort med den! Kvinnorna måste därfor idka mera idrott, sport, fotvandringar.

Specialmedel vid
klena lungor
lung- och magsjukdomar
engelska sjukan
astma
förkylningar.
Det A-vitaminrika och verkligt hälsogivande kraftnäringsmedlet *Almenta* i originalsatser à kr. 3.55 vid tuberkulos, klena lungor, infektioner, engelska sjukan (rakitis), körtelansvällningar och i uppväxtåldern hos barn;
det behagligt slemlösande *Tussin* i originalpaket à kr. 1.25 vid astma, bronkit, influensa, förkylningar, torr och hård hosta, katarrer och slemstockningar i luftvägarna; samt
den effektiva magmedicinen *Stomin* i originalpaket à kr. 1.75 vid dålig mage och dålig aptit.
Glänsande resultat under 23 verksamhetsår. Friskintyg bestyrkta av leg. läkare, finnas i tiotusental. Dessa intyg ådagalägga till full evidens dessa specialmedels enastående hälsobringande verkan.
Fru Hedvig Lindholm,
Upplandsg. 68—151, STHLM.

(46)

Getingen

ROMAN

av

E. L. VOYNICH

(Forts.)

— Tag den, min son, sade Montanelli, och var vid gott mod ,ty Herren är god och barmhärtig. Gå till Rom och bed om den heliga faderns välsignelse. Frid vare med dig.

Getingen böjde sitt huvud för att mottaga välsignelsen och vände sig långsamt bort.

— Vänta! sade Montanelli. När ni kommer till Rom, så bed också för en som befinner sig i stort trångmål och över vilken Herrens hand vilar tungt.

Rösten var tårfylld, och Getingen kände sig åter vacklande. Ännu ett ögonblick, och han skulle ha förrått sig själv. Sedan inställde sig tanken på cirkusen, och likt Jona erinrade han sig att han hade orsak att vara vred.

— Vem är jag, att Gud skulle höra mina böner? sade han. Jag, en spetälsk och förkastad. Om jag i likhet med ers eminens kunde bjuda honom ett heligt liv, en själ utan fläck och hemlig skam, då —

Montanelli vände sig hastigt bort.

— Det enda jag har att bjuda, sade han, är ett brustet hjärta.

Några dagar senare återvände Getingen till Florens med diligens från Pistoja. Han gick direkt till Gemma, men hon var inte hemma. Han lämnade ett meddelande att han skulle söka upp henne morgonen därpå och gick hem med en svag förhoppning om att Zita inte gjort sig hemmastadd i hans arbetsrum. Hennes svartsjuka förebråelser skulle verka på hans nerver som tandläkarens borr.

— Godafton Bianca, sade han när tjänstflickan öppnade dörren. Har madame Reni varit här i dag?

— Har hon kommit hem då?

— Vad menar ni? frågade han kort.

— Madame Remi reste sin väg strax efter er, men hon nämnde inte vart.

— För — för fjorton dagar sedan?

— Ja, samma dag, och hon lämnade alla sina saker kvar.

Utan att svara vände han på tröskeln och gick skyndsamt bort till det hus där Zita bodde. I hennes rum hade ingenting blivit rört. Alla presenter han givit henne stodo på sina vanliga platser och där fanns inte något skrivet meddelande.

Bianca stack in huvudet genom dörren .

— Förlåt, signor, men det är en gammal kvinna som vill tala med er.

— Vad vill hon? Säg henne att jag har bråttom.

— Hon har varit här varenda kväll, signor, och frågat när ni skulle komma hem.

Den gamla kvinnan satt och väntade vid tamburdörren. Hon var fattigt klädd, ansiktet var brunt och rynkigt och kring huvudet hade hon virat en brokig schal. När Rivarez kom ut, reste hon sig upp och betraktade honom med sina skarpa, svarta ögon.

— Jag har med mig en hälsning från Zita Remi, sade hon.

Han öppnade dörren till sitt arbetsrum och lät henne stiga in. Sedan stängde han dörren för att inte Bianca skulle höra vad som yttrades.

— Var så god och sitt, och säg mig sedan vem ni är?

— Det är en sak som inte angår er. Jag har kommit för att säga er att Zita Remi har följt min son.

— Er — son?

— Ja, signor, om ni inte kan behålla en älskarinna, får ni inte förundra er om andra män tar henne. Min son har blod i sina ådror, och inte vatten.

— Ni är alltså zigenerska, och Zita har vänt åter sitt eget folk.

Hon betraktade honom med öppet förakt. Dessa kristna hade inte ens så mycket stolthet att de blevo onda när de förolämpades.

— Varför skulle hon stanna hos er? Våra döttrar kan av en nyck ge sig åt er om ni betala dem bra, men blodets röst gör sig alltid gällande.

Getingens ansikte förblev lika kallt och orörligt.

— Har hon följt med zigenarna?

Kvinnan brast ut i skratt.

— Tänker ni följa efter henne och vinna henne tillbaka? Det skulle ni tänkt på förut ,signor.

— Jag vill endast veta sanningen.

— Sanningen är att hon mötte min son samma dag ni lämnade henne, och när han såg, att hon var en av vårt eget folk, så blev han förälskad i henne som *våra* män bli förälskade. Hon berättade oss om sina sorger och bekymmer, stackars tös, och snyftade och grät så det gjorde en riktigt ont om henne. Vi tröstade henne så gott vi kunde, och till slut tog hon av sig sina fina kläder och satte på sig en sådan dräkt som våra kvinnor bär och gav sig åt min son för att bli hans kvinna och han hennes man. När en kvinna är ung ,behöver hon en karl, och vad är ni för slags karl som inte ens kan kyssa en vacker flicka när hon slår armarna om halsen på er.

(Forts.)